

NĚKTERÉ ZKUŠENOSTI Z PŘÍPRAVY ZÁLOH V MÍRU

Obrana ČSSR v současných podmínkách vyžaduje, aby vojska ČSLA byla schopna v co nejkratší době po rozvinutí na válečné počty plnit bojové úkoly a odvrátit ozbrojenou silou napadení nebo ohrožení ČSSR vnějším nepřítelem. To vyžaduje cílevědomě zdokonalovat bojovou a mobilizační pohotovost a bojeschopnost ve všech druzích vojsk a týlu.

Jedním z rozhodujících opatření k zabezpečení bojeschopnosti ČSSR po zmobilizování je promyšlená, vysoce kvalitní a efektivní příprava vojáků v záloze. Jejím cílem je zajistit dostatečný počet vojáků v záloze s vysokými morálně politickými kvalitami, trvale připravených k vykonávání předpokládaných funkcí v rozvinuté armádě. Proto je připravenost záloh důležitou a neoddělitelnou součástí bojové a politické přípravy vojsk.

Přípravu vojáků v záloze v době míru uskutečňujeme na vojenských cvičeních s cílem:

- poznat skutečné třídně politické a vojenskoodborné kvality předurčených vojáků a ověřit jejich schopnosti k zastávání plánovaných funkcí,
- obnovit i prohloubit jejich znalosti a návyky získané v základní službě,
- naučit je ovládat bojovou techniku a připravit je k plnění funkčních povinností s použitím této techniky ve všech druzích vedení bojové činnosti,
- perspektivně přecvičit část vojáků v záloze na nově zaváděnou bojovou techniku a na vojenské odbornosti i funkce, kterých se nedostává při mobilizačním doplnění svazků a útvarů,
- připravit vybrané poddůstojníky a praporčíky v záloze k zastávání praporčických a důstojnických funkcí k naplnění záložního důstojnického a praporčíkého sboru ozbrojených sil na jednotlivých stupních velení.

Vojenských cvičení dále využíváme k objasňování vojenské politiky KSČ, zásad proletářského internacionalismu, k boji proti pacifistickým názorům, zejména proti názorům o snižování agresivity imperialismu, k upevňování spojení se Sovětským svazem a ostatními armádami Varšavské smlouvy, systematickému zvyšování kvality doplňování svazků a útvarů, stmelování v organických jednotkách a vzájemnému poznávání vojáků v záloze, nácvikům a k získání praktických návyků při rozvíjení mobilizačních pracovišť.

Proto připravenost vojáků v záloze je třeba chápat v souvislosti s potřebami zabezpečení bojeschopnosti ČSLA. Podíl na plnění tohoto úkolu mají velitelé a štáby jednotlivých stupňů velení v úzké součinnosti s náčelníky místních vojenských správ. Je realizován v praktickém výcviku na vojenských cvičeních v různých jeho formách. Na celarmádním stranickém aktivu k rozpracování a realizaci závěrů XVII. sjezdu KSČ v ČSLA náčelník HPS ČSLA ve svém referátu vyzdvihl myšlenku, že základním prostředkem zvyšování bojové pohotovosti a formování morálně bojových vlastností velitelů a vojáků je proces bojové přípravy, polní a letecký výcvik, promyšlenost a sladěnost plánování a politického působení, připravenost velitelů a techniky na zaměstnání. V realizaci úkolů, které sjezd stanovil armádě to znamená, že je nutné dále zvyšovat bojovou a mobilizační pohotovost armády, důsledně uplatňovat poznatky socialistické vojenské vědy, výsledky vědeckotechnického rozvoje. Zdokonalit řídicí a organizační práci a podstatně upevnit kázeň. Tyto úkoly se plně vztahují i na přípravu vojáků v záloze, kteří jsou povoláni k výkonu vojenského cvičení. Proto ministr národní obrany ČSSR ve svém vystoupení na tomto aktivu zdůraznil, že za vážný politický úkol považujeme **zkvalitnění výchovy a výcviku záloh**, které za branné pohotovosti státu tvoří nejpočetnější kategorii ČSLA. Jsou aktivní složkou spojení armády s lidem. V duchu výkonu cvičení jsou vyjmuti z výrobního procesu a nedostatky v jejich výcviku mají politické důsledky, které se promítají negativně v jejich vědomí i ve vztahu k armádě.

Výcvik vojáků v záloze je z těchto důvodů považován za důležitou a neoddelitelnou součást bojové a politické přípravy vojsk. Proto velitelé a náčelníci druhů vojsk i služeb na všech stupních velení mají za úkol zabezpečit soulad povolávání vojáků v záloze na vojenské cvičení s plánem bojové a politické

přípravy svazů, svazků a útvarů, aktivně využívat učebně výcvikové základny a uskutečňovat náročný výcvik vojáků v záloze v polních podmínkách.

Požadavky na zabezpečení přípravy vojáků v záloze vycházejí ze zásad schválených Radou obrany státu a z ustanovení branného zákona. Ve smyslu tohoto zákona a vládního nařízení, jímž se provádí branný zákon, jsou vojáci v záloze povolávání na tři druhy vojenských cvičení, a to na **pravidelná, dobrovolná a výjimečná**. Základním druhem jsou pravidelná cvičení, která jsou uskutečňována ve formě stmelovacích cvičení organických jednotek týlových útvarů a zařízení, zdokonalovacích cvičení, přecvičení a kursů. Každá z těchto forem má své zvláštnosti a vychází z potřeb ČSLA, které jsou konkrétně stanoveny ministerstvem národní obrany pro daný výcvikový rok.

V RMNO ČSSR na výcvikový rok 1986—1987 je pro přípravu záloh stanoveno zaměřit jejich výcvik na všestranné zvládnutí zaváděné techniky a výzbroje, na velitelskou činnost v terénu, praktické osvojení zásad bojových řádů a získání hlubších metodických návyků. U všech druhů vojsk se zaměřit na polní přípravu záloh a jednotlivé etapy bojového stmelení jednotek. Výcvik plánovat a uskutečňovat k dalšímu zkvalitnění bojové a mobilizační pohotovosti vojsk. Vojáky v záloze cvičit ve výkonu funkcí a na technice, na kterou jsou zařazeni, aby vyvrcholem jejich přípravy byla taktická, odborná taktická a velitelsko-štabní cvičení. Při nich plně využívat noční doby k provádění skrytého manévru a vedení boje. Pozornost věnovat správné organizaci a metodice jednotlivých forem přípravy, všestrannému materiálnímu, zdravotnickému a technickému zabezpečení výcviku. Na splnění těchto cílů je soustředěna pozornost velení ČSLA. Je nutné, aby na ně bylo zaměřeno i hlavní úsilí velitelského sboru, politických orgánů, stranických a svazáckých organizací. Zkušenosti z této oblasti svědčí o tom, že tam, kde přípravě vojáků v záloze je věnována náležitá pozornost, uplatňována vysoká náročnost při výcviku, důsledně vyžadována kázeň a přísné plnění vojenských řádů a předpisů, je dosahováno výtečných a dobrých výsledků a tím i zvyšování bojeschopnosti jednotek a útvarů.

Nejefektivnější formou jsou **stmelovací cvičení a cvičení organických jednotek týlových útvarů a zařízení**. V této formě je dosahováno převážně výtečných a dobrých výsledků. To je docíleno tím, že cvičení organických jednotek je věnována pozornost všech stupňů velení. Velitelé útvarů v těsné součinnosti s náčelníky místních vojenských správ řeší otázky naplněnosti předepsaných odborností a funkcí, kterými jsou doplněny jednotky. Vojáci v záloze jsou cvičeni v organických celcích s předurčenými veliteli a na technice podle zařazení. Plně jsou uplatňovány zásady poslušnosti v jednotlivých etapách bojového stmelení a jsou tímto vytvořeny podmínky pro skloubení osádek a jednotek. Vyvrcholem jejich přípravy je závěrečné taktické nebo odborné taktické cvičení na stupni praporu (oddílu). Po stmelení je důležité věnovat pozornost zachování jeho stability a organizačních struktur jednotek. Změny v zařazení uskutečňujeme zpravidla před novým stmelením. Rozsah těchto jednotek je stanoven a rozpracován ministerstvem národní obrany pro jednotlivé výcvikové roky tak, aby cyklus jejich přípravy byl prováděn v rozmezí 3—4 let.

K zabezpečení přípravy vojáků v záloze, kteří nejsou povolávání na stmelovací cvičení, je v souladu s branným zákonem organizováno **zdokonalovací cvičení** pravidelných ročníků, které jsou v daném roce plánovány povolávat. Ke splnění stanovených cílů programů bojové a politické přípravy je nezbytné, aby velitelé útvarů a náčelníci příslušných místních vojenských správ volili struk-

turu odborností a funkcí tak, aby byla zabezpečena organizační struktura výcvikové jednotky. K tomu je vyčleňována potřebná bojová technika a výzbroj (v souladu s posloupností výcviku a stmelení). Tuto formu přípravy je zapotřebí plánovat v návaznosti na plnění hlavních opatření výcvikového roku, převážně k naplnění jednotek, jejichž vyvrcholením je účast na taktických, odborných taktických nebo velitelsko-štabních cvičeních.

Náročnost obsluhy jednotlivých typů bojové techniky a nově zaváděných zbraní vyžaduje rozšíření funkcí, včetně vzniku nových odborností, které však mírová tvorba není schopna plně zabezpečit, nebo získání potřebného počtu by trvalo několik let. Proto tato situace je řešena **formou přecvičení** vojáků v záloze z jiných odborností, z nichž lze vojáka v záloze podle platných předpisů přecvičit na základě rozhodnutí náčelníka příslušné místní vojenské správy a souhlasu velitele útvaru k zabezpečení potřeb doplnění rozvinuté ČSLA a zvýšení bojeschopnosti jednotek.

Při zavádění nové bojové techniky jsou organizovány **kursy** k zvládnutí funkčních povinností a praktickému využití této techniky v průběhu vedení boje. Tato forma přípravy je nezbytná z hlediska modernizace bojové techniky a výzbroje vojsk. Vyžaduje její mistrné ovládání a dokonalou připravenost vedoucího zaměstnání a instruktorů.

Všechny formy přípravy pravidelných cvičení mají za cíl zkvalitnit přípravu vojáků v záloze a jejich efektivní využití po bojovém stmelení v rozvinuté armádě. Jsou základem zvyšování bojeschopnosti vojsk a předpokladem k dosažení vyšší úrovně bojové a mobilizační pohotovosti ČSLA.

Dobrovolná cvičení jsou doplňkem zvyšování vojenskoodborných kvalit vojáků v záloze. Vykonávají se na jejich vlastní žádost se souhlasem příslušného zaměstnavatele. Rozhodnutí o vykonání dobrovolného cvičení je v pravomoci náčelníka krajské vojenské správy. Do úhrnné délky pravidelných cvičení nejsou započítávána.

V souladu s branným zákonem je v pravomoci ministerstva národní obrany při zavádění nové bojové techniky, nebo vyžadují-li to výcvikové důvody, povolovat vojáky v záloze k výkonu **výjimečného cvičení**. Tato cvičení jsou započítávána do úhrnné délky pravidelných cvičení (pokud není již vyčerpána).

Důležitou složkou přípravy záloh je **výcvik záložního důstojnického a poručického sboru**. Tito vojáci v rámci velitelské přípravy si rozšiřují vojenskoodborné znalosti nezbytné k velení jednotkám při plnění bojových úkolů. V praktické části výcviku získávají zkušenosti ze zpracování a vedení polní dokumentace, z plánování, řízení a velení jednotkám v soudobých podmínkách vedení boje. Jejich přípravě je nutné věnovat zvláštní pozornost, protože na odborné připravenosti a schopnosti velet jednotkám a řídit jejich činnost i ve složitých situacích závisí splnění celého úkolu.

Dosažené výsledky ve výcvikovém roce 1985—1986 svědčí o tom, že se zvýšila úroveň výcviku zvláště u stmelovacích cvičení, v materiálním zabezpečení i v plánovací činnosti. Myslím, že bude zapotřebí více pozornosti věnovat zdokonalovacím cvičením, u kterých se projevily nedostatky, zvláště v nesprávném pochopení této formy přípravy záloh, nedůsledném organizování výcviku, nedostatečném materiálním zabezpečení a pozdním vyčlenění učebně výcvikové základny.

Výsledky uskutečněných taktických cvičení jsou praktickou prověrkou připravenosti vojsk, jichž se vojáci v záloze zúčastňují. V jejich průběhu tito vojáci prokazují vysoký morální stav, odbornou připravenost a fyzickou i psychickou odolnost, které se projevují při plnění náročných úkolů v polních podmínkách. To se plně potvrzuje zvláště při spojeneckých cvičeních armád Varšavské smlouvy.

Stává se samozřejmostí, že řada velitelů využívá dobrých morálně politických a odborných vlastností vojáků v záloze, především vynikajících pracovníků závodů, stranických funkcionářů a poslanců národních výborů k politicko-výchovné práci mezi vojáky základní služby.

Mimořádný politický význam a morální podporu mají setkání vedoucích stranických a státních orgánů krajů a okresů s příslušníky záloh. Jsem toho názoru, že by bylo vhodné dále rozšířit tuto praxi a zapojit do ní jak velitele útvarů, tak i náčelníky místních vojenských správ.

Myslím, že i přes pozitivní výsledky se nepodařilo dosáhnout v přípravě záloh stejné úrovně u všech útvarů. Různé problémy se vyskytují především tam, kde velitelé a štáby i náčelníci místních vojenských správ dosud plně nedoceňují vliv přípravy záloh na bojeschopnost vojsk a tím i zvyšování bojové a mobilizační pohotovosti, podceňují organizační a kádrovou přípravu výcviku, jeho materiální zabezpečení, jsou málo nároční, nedostatečně prosazují upevňování kázně, plnění základních řádů a ustanovení předpisů v životě jednotek.

Podceňování přípravy vojáků v záloze by se v případě mimořádných opatření zvláště negativně projevilo u těch útvarů, kde dosažení bojové pohotovosti úzce souvisí s přípravou vojáků v záloze, zvláště však na jejich odborné připravenosti a schopnosti plnit úkoly podle funkčního zařazení ihned po nástupu k jednotce.

V některých případech útvary plánují v průběhu roku značné množství turnusů výcviku záloh, na něž povolávají nízký počet vojáků v záloze s různou skladbou odborností. To prakticky neumožňuje vytvořit odpovídající skladbu výcvikové jednotky a vede k tomu, že štáby útvarů nevěnují zabezpečení výcviku v těchto málo početných turnusech dostatečnou pozornost, vzhledem k tomu, že příprava je velmi složitá, neboť nelze vytvořit obsluhy (osádky) k příslušné technice. Výcvik jednotlivců různých odborností je neefektivní a zaměstnává řadu velitelů na úkor plnění jejich funkčních povinností. Vynaložené náklady provozu techniky neodpovídají výsledku přípravy. Stávají se případy, že vojáci v záloze jsou využíváni k plnění jiných než výcvikových úkolů, což předpis Plánování a zabezpečení přípravy záloh v ČSLA výslovně zakazuje a je v rozporu s úkoly stanovenými v hlavních dokumentech na výcvikový rok.

Podle mého názoru lze pozitivně hodnotit, že povolané zálohy v rámci všech forem přípravy v minulém výcvikovém roce splnily předepsané ostré školní střelby včetně střelby z děl a lafetových zbraní. Nedostatkem bylo, že u některých jednotek nebyly házeny ostré ruční granáty. Proto organizační metodická směrnice pro přípravu pozemního vojska i speciálních útvarů pro výcvikový rok 1986—1987 tento úkol zvláště zdůrazňuje.

Přesto, že ve výcvikovém roce 1985—1986 došlo k podstatnému zlepšení nástupové kázně, stává se, že někteří vojáci v záloze přicházejí k útvaru opožděně. Proto vůči nim byla přijata opatření ve formě finančních postihů a u těch,

kteří nastupují opožděně o více než 5 hodin není jim tento den započítáván a jsou povinni zameškanou dobu nasloužit. I když tyto případy jsou ojedinělé, uvedená opatření slouží k zvýšení nástupové kázně a mají za cíl splnit plánované úkoly v nástupový den včetně provedení první etapy bojového stmelení.

Zkušenosti získané z plánování přípravy záloh nám umožňují vyvodit **závěry** pro další práci.

Naprostá většina vojáků v záloze povolávaných na vojenské cvičení přistupuje k plnění úkolů odpovědně a uvědoměle, má zájem o zvyšování své vojenské odbornosti, rychle si obnovuje znalosti získané v činné službě a v celkové přípravě dosahuje výtečných a dobrých výsledků. Vojáci v záloze jsou rovnocennými partnery vojákům v základní službě a mnohdy dosahují i lepších výsledků. To potvrzují i zkušenosti z průběhu taktických cvičení včetně cvičení součinnostních, uskutečňovaných v rámci Varšavské smlouvy.

Výtečných a dobrých výsledků je dosahováno tam, kde plánovaný výcvik je nedílnou součástí přípravy vojsk, je sklouben s hlavními opatřeními výcvikového roku u útvarů, kde velitelé, štáby, politické orgány, stranické i svazácké organizace věnují vojákům v záloze maximální pozornost po celou dobu jejich pobytu u svazků a útvarů.

Aby byly splněny cíle přípravy záloh, je zapotřebí dokonalé zplánování výcviku podle programů bojové a politické přípravy, jeho materiální zabezpečení, odborná připravenost velitelů a náčelníků, kteří řídí výcvik nebo se podílejí na jednotlivých zaměstnáních, včetně přidělení učebně výcvikové základny.

Nedílnou součástí je pravidelné a objektivní hodnocení přípravy záloh v každém turnusu a v něm osobní hodnocení každého vojáka v záloze — jak splnil stanovený úkol, zda v zařazené funkci se osvědčil nebo je nutné ho zařadit na jinou funkci. Tento úkol není samoučelný, pokud útvary objektivně zhodnotí každého jednotlivce (včetně záznamů do jeho dokladů). Vytvoří tím pro příslušné místní vojenské správy podklady k odpovědnému rozhodování při mobilizačním doplnění útvaru kvalitními zálohami. Pokud však toto hodnocení (ze strany útvaru) je uskutečňováno pouze administrativně, jeho důsledky mají vliv na kvalitu doplnění a tím i na snižování bojové i mobilizační pohotovosti jednotek (útvarů). To může v dalším ovlivnit upevňování vztahů vojáků v záloze k vojenské službě a k velitelskému sboru. Zároveň se vojáci v záloze přesvědčují o tom, že se ctí splnit stanovené úkoly, svým odpovědným přístupem přispěli ke zvýšení bojeschopnosti jednotky, což podstatně ovlivňuje bojovou a mobilizační pohotovost svazků (útvarů) a místních vojenských správ.

V souvislosti s plněním náročných úkolů v přípravě záloh má své opodstatnění i kontrolní činnost. Tuto je zapotřebí vykonávat komplexně za účasti odborných funkcionářů. Jejím cílem je prověřit v přípravném období zplánování cvičení, jeho organizaci, počty vyčleněné techniky, materiální zabezpečení, jeho organizaci, počty vyčleněné techniky, materiální zabezpečení a zámysl závěrečného taktického cvičení. V dalším je nutné, aby kontrola postihla nástup záloh s využitím rozvinutých mobilizačních pracovišť, první etapu bojového stmelení a praktický výcvik. V závěrečném období pak kontrola zaměří pozornost na taktické cvičení, vyhodnocení přípravy záloh a jejich propuštění z vojenského cvičení. Cílem takto organizované kontroly kromě zjištění stavu je odstranění (na místě) nedostatků, docílení jednotnosti v přípravě záloh a poskytnutí praktické pomoci mladým a nově ustanoveným velitelům.

Tyto zkušenosti potvrzují význam výcviku záloh, jeho náročnost a efektivnost plánované doby vojenského cvičení. Aby bylo možné splnit náročné úkoly, které vyplývají z RMNO ČSSR na výcvikový rok 1986—1987 v oblasti přípravy záloh, zvyšování bojové a mobilizační pohotovosti, je nezbytné v družném úsilí velitelského sboru, důsledně dodržovat uvedené zásady, zvýšenou pozornost věnovat bojové a mobilizační pohotovosti a splnění cílů stanovených pro přípravu vojáků v záloze. Vyžadovat plnění základních ustanovení předpisů a vojenských řádů, upevňovat vojenskou kázeň a věnovat potřebnou pozornost zdokonalovacím cvičením.